

# **Evalueringsark til Globussystemet**



*Evalueringsark:*

Generel evaluering A og B

"Du store verden"

"Vulkaner og jordskælv"

"Verden er skæv"

"Vejr og uvejr"

"Skabt af is, vind og vand"

"Der skal arbejdes"

**GYLDENDAL**

## Før du begynder

Det ved jeg om temaet i forvejen

*Skriv i korte sætninger, hvad du allerede ved om temaet:*

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Det ønsker jeg at vide mere om inden for temaet

*Skriv, hvad du ønsker at vide mere om, og hvilke områder du gerne vil undersøge:*

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## Når du er færdig med arbejdet

*(Udfyldes, når undervisningsforløbet er slut)*

*Læs dine svar på Evalueringsark A, som du udfyldte, inden du gik i gang med temaet.*

Hvilken viden, som du havde i forvejen, var korrekt?

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Hvad ved du nu, som du ikke vidste til at begynde med?

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Hvad mangler du at lære mere om?

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## Tjek din viden

Læs spørgsmålene og sæt kryds ved det rigtige svar.

1. Jorden opdeles i
  - 5 verdensdele
  - 6 verdensdele
  - 7 verdensdele
2. Årstiderne skyldes
  - Jordens rotation om sig selv
  - Jordens rotation om Solen
  - Jordens placering i forhold til de andre planeter i solsystemet
3. Ækvator deler Jorden
  - I en nordlig og en sydlig halvkugle
  - I en østlig og en vestlig halvkugle
  - I en nordlig og en vestlig halvkugle
4. Hvad hedder de tre verdenshave?
  - Vesterhavet, Østersøen og Middelhavet
  - Stillehavet, Atlanterhavet og Indiske Ocean
  - Nordsøen, Østerhavet og Sydhavet
5. Hvilken verdensdel er den største?
  - Europa
  - Asien
  - Afrika
6. Hvilken verdensdel er den mindste?
  - Oceanien
  - Sydamerika
  - Antarktis
7. Hvor stor en del af Jorden er dækket af hav?
  - Omkring 60 %
  - Omkring 70 %
  - Omkring 80 %
8. På hvilket kort kan man se flest detaljer?
  - Et med målestoksforholdet 1:25.000
  - Et med målestoksforholdet 1:50.000
  - Et med målestoksforholdet 1:100.000
9. Man skal stille sit ur tilbage, når man rejser mod
  - Øst
  - Vest
  - Syd
10. Befolkningstætheden udregnes
  - Ved at gange befolkningstallet med arealet
  - Ved at dividere befolkningstallet med arealet
  - Ved at dividere arealet med befolkningstallet
11. Hvor ligger mange af verdens fattigste lande?
  - På den sydlige halvkugle
  - På den nordlige halvkugle
  - I Europa
12. Hvor mange selvstændige lande er der i verden?
  - Omkring 100
  - Omkring 200
  - Omkring 400
13. Hvilke folkevandringer sker i mange fattige lande?
  - Folk flytter fra storbyerne ud til freden på landet
  - Folk flytter fra landområderne ind til storbyerne
  - Folk flytter op i bjergene
14. Hvad kalder man også varer, der købes i udlandet?
  - Importvarer
  - Eksportvarer
  - BNP-varer
15. I hvilke lande er befolkningstilvæksten oftest størst?
  - Ilande
  - Ulande
  - Alande
16. Hvad kalder man den tid på året, hvor dag og nat er lige lange
  - Solhverv
  - Forår
  - Jævndøgn



## Hvad er ...?

Forklar disse begreber med dine egne ord. (skriv evt. også i et kladdehefte)

- Ækvator \_\_\_\_\_
- Datolinjen \_\_\_\_\_
- Kolonier \_\_\_\_\_
- Region \_\_\_\_\_
- Målestoksforhold \_\_\_\_\_
- Længde- og breddegrader \_\_\_\_\_
- Tidszoner \_\_\_\_\_
- Fysiske kort \_\_\_\_\_
- Temakort \_\_\_\_\_
- Befolkningspyramide \_\_\_\_\_
- Befolkningstæthed \_\_\_\_\_
- Analfabetisme \_\_\_\_\_
- Befolkningstilvækst \_\_\_\_\_
- Spædbørnsdødelighed \_\_\_\_\_
- Hydrotermfigur \_\_\_\_\_
- Erhvervsfordeling \_\_\_\_\_
- Eksportvarer \_\_\_\_\_
- Importvarer \_\_\_\_\_

## Hvad, hvordan og hvorfor?

*Forklar disse processer og sammenhænge med dine egne ord. (skriv i fx et kladdehefte)*

- Hvordan er sammenhængen mellem Jordens hældning og årstider?
- Hvorfor er alle kort en smule upræcise?
- Hvilke statistikker kan bruges til at beskrive forskelle mellem ulande og ilande?
- Hvorfor har mange oprindelige folkeslag svært ved at leve, som de har gjort i århundreder?
- Hvordan kan der være sammenhæng mellem klima og levevilkår?
- Hvordan kan man se forskel på en befolkningspyramide for et uland og et iland?
- Hvordan kan man se på en hydrotermfigur, om den er fra et sted nord eller syd for ækvator?
- Hvorfor er mange landegrænser i Afrika helt lige?
- Hvorfor har det været nødvendigt at indføre tidszoner?
- Hvilke problemer medfører den globale befolkningsstigning?
- Hvilke grunde kan der være til, at mange mennesker i fattige lande flytter fra landområder og ind til storbyerne?



## Tjek din viden

Læs spørgsmålene og sæt kryds ved det rigtige svar.

1. Hvilket hav vokser med et par cm om året?
  - Atlanterhavet
  - Stillehavet
  - Indiske Ocean
2. Hvad kaldes de tre lag, som Jorden er opbygget af?
  - Skorpen, klappen og indre
  - Skorpen, kappen og kernen
  - Skorpen, pappen og kernen
3. På hvilken planet i solsystemet ligger den 27 km høje vulkan Olympus Mons?
  - Venus
  - Saturn
  - Mars
4. Hvad kaldes det flydende klippemateriale under Jordens overflade?
  - Lava
  - Krater
  - Magma
5. Hvad kaldes det flydende klippemateriale, når det er over Jordens overflade?
  - Lava
  - Krater
  - Magma
6. Hvad har dræbt flest mennesker i historiens løb i forbindelse med vulkanudbrud?
  - Lavastrømme
  - Glødende askeskyer
  - Mudderstrømme
7. Hvad slår flest mennesker ihjel i forbindelse med jordskælv?
  - Rystelserne ødelægger de indre organer
  - Huse og andre bygninger falder ned over dem
  - Folk falder ned i revner i jorden
8. Hvad kaldes Jordens yderste lag?
  - Kappen
  - Kernen
  - Skorpen
9. Hvordan opstår foldebjergene?
  - Når tektoniske plader bevæger sig fra hinanden
  - Når tektoniske plader støder sammen
  - Når tektoniske plader bevæger sig forbi hinanden
10. Hvorfra kender man til Jordens opbygning?
  - Man har studeret de bølger, der opstår i forbindelse med jordskælv
  - Man har boret dybe huller til Jordens indre
  - Man har taget røntgenbilleder
11. Forekommer der jordskælv i Danmark?
  - Nej, aldrig
  - Ja, voldsomme jordskælv er godt nok sjældne, men ikke usandsynlige
  - Ja, der forekommer undertiden små, ufarlige jordskælv
12. Hvad kaldes de undersøiske bjergkæder?
  - Oceanbjerge
  - Oceanbunde
  - Oceanrygge
13. Hvad er en tsunami?
  - En japansk vulkan
  - En flodbølge skabt af tidevand
  - En flodbølge skabt af jordskælv eller vulkanudbrud
14. Hvordan sikrer man bedst, at færrest muligt dør i forbindelse med jordskælv?
  - Man forudsiger, hvor og hvornår der kommer jordskælv
  - Man sikrer de huse, folk bor i
  - Man sender chokbølger gennem Jorden
15. På hvilken måde kan et kraftigt vulkanudbrud ændre klimaet?
  - Varmen fra vulkanerne kan få temperaturen til at stige
  - Aske og gasser kan forhindre dele af Solens stråler i at nå Jordens overflade, så det bliver koldere
  - Skyer med vanddamp fra vulkanerne kan frembringe regntider
16. Lava fra vulkanudbrud
  - Ødelægger landbrugsjorden i området for altid
  - Bliver med tiden til frugtbar landbrugsjord
  - Kan blive til brændsel i brændeovne og kakkelovne



## Hvad er ...?

Forklar disse begreber med dine egne ord. (skriv evt. også i et kladdehefte)

- Tektoniske plader \_\_\_\_\_
- Vulkaner \_\_\_\_\_
- Jordskælv \_\_\_\_\_
- Pladetektonik \_\_\_\_\_
- Richterskalaen \_\_\_\_\_
- Hot spots \_\_\_\_\_
- Gejsere \_\_\_\_\_
- Forskellen på hypocenter og epicenter \_\_\_\_\_
- Jordens opbygning \_\_\_\_\_
- Krater \_\_\_\_\_
- Magmakammer \_\_\_\_\_
- Forskellen på vulkantyper som keglevulkan, skjoldvulkan, spaltevulkan \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
- Oceanrygge og dybgrave \_\_\_\_\_
- Det geologiske kredsløb \_\_\_\_\_



## Hvad, hvordan og hvorfor?

*Forklar disse processer og sammenhænge med dine egne ord. (skriv i fx et kladdehefte)*

- Hvad er sammenhængen mellem fordelingen af de tektoniske plader og udbredelsen af vulkaner og jordskælv?
- Hvordan dannes foldebjerge?
- Hvordan kan varmen fra vulkanisme udnyttes?
- Hvordan kan vulkanudbrud forudsiges?
- Hvorfor er verdens fattigste mennesker mest udsat i forbindelse med jordskælv?
- Hvordan opstår tsunamier?
- Hvordan registrerer man jordskælv?
- Hvorfor siger man, at Jorden er et puslespil?
- Hvordan kan mudderstrømme opstå i forbindelse med vulkanudbrud?
- Hvordan kan vulkanudbrud påvirke Jordens klima?

## Tjek din viden

Læs spørgsmålene og sæt kryds ved det rigtige svar.

1. I hvilket land er Anton taget på ferie med sin familie?
  - Guatemala
  - El Salvador
  - Columbia
2. Familien møder Victor. Hvad var årsagen til, at Victor mistede sin bror?
  - Sygdom
  - Trafikulykke
  - Borgerkrig
3. Hvad hedder verdens største, flyvende fugl?
  - Klippeørn
  - Andeskondor
  - Lammegrib
4. Hvor mange indbyggere har El Salvador?
  - 0,62 mio.
  - 6,2 mio.
  - 62 mio.
5. Hvem var den første europæer, der fandt søvejen til Mellemerika?
  - Christoffer Colombus
  - Marco Polo
  - Vespucci Americo
6. Hvor mange indianere på det amerikanske kontinent mistede livet?
  - 9 mio.
  - 90 mio.
  - 900 mio.
7. Hvad gjorde spanierne ved høvdingen, da inkaerne havde betalt løsesummen for ham?
  - Henrettede ham
  - Løslod ham
  - Sendte ham til Spanien
8. Hvor mange år tog det, før de oprindelige indianerkulturer var ødelagt?
  - 3 år
  - 30 år
  - 300 år
9. Hvor havde Danmark kolonier?
  - I Caribien
  - I Sydamerika
  - I Nordamerika
10. Hvor hentede man slaverne til arbejdet i plantagerne?
  - I Afrika
  - I Europa
  - I Nordamerika
11. Hvad betyder forkortelsen uland?
  - Underudviklet land
  - Udviklingsland
  - Udsultet land
12. Selv om der er mangel på fødevarer i El Salvador, dyrkes der mest:
  - Bomuld
  - Sukkerroer
  - Kaffe
13. En pose kaffe koster i Danmark ca. 30 kr. Hvem får den største del af pengene?
  - Bønderne der dyrker kaffen
  - Kafferisteriet der rister og pakker kaffen
  - Transportfirmaet
14. Hvor mange børn fødes der i verden hvert sekund?
  - 1
  - 5
  - 10
15. Hvor er befolkningstilvæksten størst i verden?
  - Europa
  - Asien
  - Afrika
16. Hvad skyldes sygdommen dysenteri, der hærger El Salvador?
  - Amøber
  - Bakterier
  - Virus



## Hvad er ...?

Forklar disse begreber med dine egne ord. (skriv evt. også i et kladdehefte)

- Slumkvarter \_\_\_\_\_
- Maras \_\_\_\_\_
- Guerilla \_\_\_\_\_
- Latinamerika \_\_\_\_\_
- Kolonier \_\_\_\_\_
- Trekantshandel \_\_\_\_\_
- Bruttonationalprodukt \_\_\_\_\_
- Multinationale selskaber \_\_\_\_\_
- Råvarer \_\_\_\_\_
- Knowhow \_\_\_\_\_
- Prævention \_\_\_\_\_
- Befolkningsekspllosion \_\_\_\_\_
- Multilateral \_\_\_\_\_
- Demokrati \_\_\_\_\_
- Valgobservatør \_\_\_\_\_

## Hvad, hvordan og hvorfor?

Forklar disse processer og sammenhænge med dine egne ord. (skriv i fx et kladdehefte)

- Hvorfor roder folk fra slumkvarteret i affaldet på lossepladsen?
- Hvorfor sniffer gadebørn lim?
- Hvorfor gjorde en del af befolkningen i El Salvador oprør mod magthaverne og militæret?
- Hvad var årsagen til europæernes store interesse for at finde søvejen til Indien?
- Hvordan kunne de forholdsvis få europæere erobre de store indianerkulturer?
- Hvorfor blev europæerne "nødt til" at hente slaver i Afrika?
- Hvordan kan man finde ud af, om et land er et uland eller et iland?
- Hvorfor bearbejder ulandene ikke selv deres råvarer?
- Hvorfor får bønderne i El Salvador mindre og mindre jord til at dyrke fødevarer på?
- Hvorfor får de fattige i ulandene mange børn?
- Hvordan kan vi begrænse befolkningstilvæksten på Jorden?
- Hvorfor lider mange mennesker i El Salvador af sygdommen dysenteri?
- Hvordan ser fremtiden ud for El Salvador?

## Tjek din viden

Læs spørgsmålene og sæt kryds ved det rigtige svar.

- Hvad hedder det nederste luftlag i atmosfæren?  
 Stratosfæren  
 Troposfæren  
 Termosfæren
- Hvilken luftart er der mest af i atmosfæren?  
 Argon  
 Ilt  
 Kvælstof
- Hvorfor bliver det koldt om vinteren?  
 Fordi Jorden er meget langt væk fra Solen  
 Fordi Jordens akse hælder lidt væk fra Solen  
 Fordi der er flere skyer om vinteren
- Hvilken dato er Solen længst på himlen?  
 21. marts  
 21. juni  
 23. september
- I Danmark blæser vinden mest fra  
 Vest  
 Øst  
 Syd
- Hvad er vindstyrken i en orkan?  
 20-28 km/t  
 Over 118 km/t  
 55-88 km/t
- Ved ækvator er der  
 Lavtryk  
 Middeltryk  
 Højtryk
- Hvilken vej blæser vinden?  
 Ind mod lavtryk  
 Fra lavtryk til lavtryk  
 Ind mod højtryk
- Tropiske orkaner opstår  
 Over varmt hav  
 Over koldt hav  
 Over varmt land
- Vanddamp består af  
 Iskrystaller  
 Små dråber  
 Usynligt vand på luftform
- Hvor stor en del af alle lyn bevæger sig mellem jord og sky?  
 Hvert andet  
 Hvert femte  
 Alle
- I polart klima er  
 Varmeste måned under 10 grader  
 Koldeste måned under 10 grader  
 Marts måned over 5 grader
- Hvilket vindsystem giver Indien regn om sommeren?  
 Tornadoen  
 Monsunen  
 Nordenvinden
- En hydrotermfigur viser søjler og kurver for  
 Luftfugtighed og vind  
 Nedbør og lyn  
 Nedbør og temperatur
- Hvor mange istider har vi haft i Danmark?  
 1  
 højst 3  
 mindst 4
- Den menneskeskabte drivhuseffekt skyldes  
 Udledning af ilt  
 Udledning af CO<sub>2</sub>  
 Plantning af skov



## Hvad er ...?

Forklar disse begreber med dine egne ord. (skriv evt. også i et kladdehefte)

- Højtryk \_\_\_\_\_
- Lavtryk \_\_\_\_\_
- Nat \_\_\_\_\_
- Sommersolhverv \_\_\_\_\_
- Vintersolhverv \_\_\_\_\_
- Jævndøgn \_\_\_\_\_
- Varmfront \_\_\_\_\_
- Koldfront \_\_\_\_\_
- Tornado \_\_\_\_\_
- Tordenvejr \_\_\_\_\_
- Sky \_\_\_\_\_
- Dug \_\_\_\_\_
- Polart klima \_\_\_\_\_
- Tempereret klima \_\_\_\_\_
- Subtropisk klima \_\_\_\_\_
- Tropisk klima \_\_\_\_\_
- Istid \_\_\_\_\_
- Drivhuseffekt \_\_\_\_\_

## Hvad, hvordan og hvorfor?

*Forklar disse processer og sammenhænge med dine egne ord. (skriv i fx et kladdehefte)*

- Hvorfor er der varmt ved ækvator og koldt ved Polerne?
- Hvordan opstår en havbrise?
- Hvorfor er der højtryk ved Polerne?
- Hvordan dannes en tropisk orkan?
- Hvordan opstår en tordensky?
- Hvorfor dannes der ofte skyer ved bjerge?
- Hvorfor kan der opstå tåge over kold jord?
- Hvad er forskellen på vejr og klima?
- Hvorfor blæser sommermonsunen ind mod fastlandet?
- Hvorfor virker Jorden og atmosfæren som et drivhus?
- Hvordan påvirker vi mennesker Jordens klima?
- Hvad kan man gøre for at nedsætte den menneskeskabte drivhuseffekt?

## Tjek din viden

Læs spørgsmålene og sæt kryds ved det rigtige svar.

1. Den sidste istid sluttede for ca.
  - 10.000 år siden
  - 50.000 år siden
  - 100.000 år siden
2. Hvor mange gange har Danmark været helt eller delvist dækket af is?
  - 1
  - højst 3
  - mindst 4
3. Denne landskabstype findes hovedsageligt i Vestjylland
  - Morænebakker
  - Tunneldale
  - Bakkeøer
4. Hvilken by ligger ikke i en tunneldal?
  - Randers
  - Vejle
  - Herning
5. En randmoræne dannes
  - Foran isen
  - Under isen
  - Efter isens afsmeltning
6. Hvilket landskab er hovedsageligt udformet af vinden?
  - Marsklands-kabet
  - Klitlands-kabet
  - Kystlands-kabet
7. Denne landskabstype finder man hovedsageligt i Østdanmark
  - Hedeslette
  - Moræneflade
  - Smeltevandsdal
8. Hvad har udformet den dal, som Vejle ligger i?
  - Smeltevandet under isen
  - Isen, da den bredte sig ud over landet
  - Både isen og smeltevandet
9. Hvad betegner hovedopholdslinjen?
  - En linje, som viser isens udbredelse i Saale istiden
  - En linje, som betegner kanten/udbredelsen af en dødisklump
  - En linje, som betegner isens udbredelse i Weichel-istiden
10. Hvem udtalte de berømte ord: "Hvad udad tabes, skal indad vindes"?
  - H.C. Andersen
  - Enrico Dalgas
  - Christian den 4.
11. Hvilken å løber ikke ud i Nordsøen?
  - Skjern Å
  - Gudenåen
  - Storåen
12. Hvor i Danmark finder man hovedsageligt marsklands-kabet?
  - Sjælland
  - Sønderjylland
  - Nordjylland
13. Hvilken ø ligger ikke i Vadehavet?
  - Rømø
  - Ærø
  - Mandø
14. I Fakse på Sjælland udnytter man råstoffet
  - Cement
  - Kalk
  - Salt
15. I materiale, der er aflejret af is, ligger enkelt-delene
  - I pæne vandrette lag
  - Blandet imellem hinanden
  - I pæne lag, som er skrånstillet
16. Et landskab, som er en moræneflade, er
  - Fuldstændig fladt
  - Meget bakket
  - Svagt bakket





## Hvad er ...?

Forklar disse begreber med dine egne ord. (skriv evt. også i et kladderhæfte)

- Bakkeø \_\_\_\_\_
- Tunneldal \_\_\_\_\_
- Hedeslette \_\_\_\_\_
- Dødis \_\_\_\_\_
- Skurestriber \_\_\_\_\_
- Naturlandskab \_\_\_\_\_
- Morænelandskab \_\_\_\_\_
- Sediment \_\_\_\_\_
- Kulturlandskab \_\_\_\_\_
- Ledeblok \_\_\_\_\_
- Hovedopholdslinjen \_\_\_\_\_
- Vandreklit \_\_\_\_\_
- Ebbe \_\_\_\_\_
- Flod \_\_\_\_\_
- Fladkyst \_\_\_\_\_
- Stejlkyst \_\_\_\_\_
- Den unge flod \_\_\_\_\_
- Den modne flod \_\_\_\_\_
- Den gamle flod \_\_\_\_\_
- Faskiner \_\_\_\_\_
- Erodere \_\_\_\_\_
- Mineraler \_\_\_\_\_
- Fossiler \_\_\_\_\_
- Landskabsværldi \_\_\_\_\_



## Hvad, hvordan og hvorfor?

*Forklar disse processer og sammenhænge med dine egne ord. (Skriv i fx et kladdehefte)*

- Hvordan er den dal, som Vejle ligger i, dannet?
- Hvordan er en dal, der er U-formet i bunden, dannet?
- Hvordan er en dal, der er V-formet i bunden, dannet?
- Tæt på hinanden i Tinnets Krat i Jylland udspringer Gudenåen og Skjern Å. Hvorfor løber Skjern å mod vest og Gudenåen mod øst?
- Forklar, hvordan en vandreklit bevæger sig.
- Hvorfor er området omkring Karup Lufthavn meget fladt?
- Hvordan er de store bakker vest for Lammefjorden med bl.a. Vejrhøj dannet?
- Hvordan kan man se på et materiale, om det er aflejret af is eller vand?
- Hvordan dannes en udligningskyst?
- Hvordan er Ringkøbing Fjord dannet?
- Hvorfor er de fleste læhegn i Vestjylland plantet i retningen nord-syd?
- Hvad er tidevand?
- Hvordan dannes marsk?
- Hvilke processer arbejder til stadighed med landskabet og former det?
- Hvorfor stoppede man i sin tid med at bryde brunkul i Danmark?
- Hvordan udnytter vi i dag Danmarks råstoffer?
- Hvilke problemer er der med at udnytte Danmarks råstoffer?

## Tjek din viden

Læs spørgsmålene og sæt kryds ved det rigtige svar.

1. Mange af de første danske industri-virksomheder blev placeret
  - I dalbunde
  - Midt i landet
  - Ved kysten
2. Fingerplanen indgik i udbygningen af
  - Københavns Lufthavn
  - De jyske motorveje
  - Storkøbenhavn
3. De danske bønder fik mulighed for at blive selvstændige omkring
  - 1590
  - 1690
  - 1790
4. I 1857 vedtog man denne vigtige lov
  - Grundloven
  - Straffeloven
  - Loven om næringsfrihed
5. En af de første vigtige jernbanelinjer i Danmark var strækningen
  - Odense-Nyborg
  - Roskilde-København
  - Struer-Thisted
6. Fordelen ved at indtræde i EF i 1973 var især
  - Lettere adgang til at handle med de andre medlemmer
  - Muligheden for at importere arbejdskraft
  - Billigere rejser
7. I Danmark begyndte man at opdyrke jorden for
  - Ca. 1.000 år siden
  - 20.000 år siden
  - 4.000 år siden
8. Når en befolkning flytter fra land til by, kaldes det en
  - Ruralisering
  - Urbanisering
  - Polarisering
9. Metaller tilhører denne råstofgruppe
  - Ikke-fornybare råstoffer
  - Mineralske råstoffer
  - Energiråstoffer
10. I Danmarks undergrund kan vi finde råstoffet
  - Olie
  - Stenkul
  - Jern
11. Det danske landbrug er i dag kendetegnet ved
  - Mange, meget små gårde
  - Færre og meget store gårde
  - Ganske få herregårde
12. De danske fiskere fanger især
  - Fladfisk
  - Torsk
  - Industri- og foderfisk
13. Afstanden til råvarer, forbruger og arbejdskraft betyder mindre, når følgende type virksomhed skal placeres
  - Medicinalvirksomhed
  - Tekstilvirksomhed
  - Stålværk
14. Når arbejdsmarkedet globaliseres
  - Kan forbrugsvarer blive dyrere
  - Kan lønnen stige
  - Kan arbejdspladser forsvinde
15. Ulande er især kendetegnet ved
  - Mange ansatte i serviceerhvervene
  - Eksport af færdigvarer
  - Eksport af råvarer
16. Det forventes, at en af de alvorligste trusler mod en bæredygtig, global udvikling er
  - Mangel på vand
  - Mangel på energiråstoffer
  - Befolkningsudviklingen

## Hvad er ...?

Forklar disse begreber med dine egne ord. (skriv evt. også i et kladdehefte)

- Iværksætter \_\_\_\_\_
- Råstof \_\_\_\_\_
- Højteknologisk virksomhed \_\_\_\_\_
- Andelsforening \_\_\_\_\_
- Håndværk \_\_\_\_\_
- Industri \_\_\_\_\_
- Primære-, sekundære- og tertiære erhverv \_\_\_\_\_
- Servicesamfund \_\_\_\_\_
- Urbanisering \_\_\_\_\_
- Energiråstof \_\_\_\_\_
- Åbent minebrud \_\_\_\_\_
- Malm \_\_\_\_\_
- Oceanryg \_\_\_\_\_
- Svedjebrug \_\_\_\_\_
- Selvejer \_\_\_\_\_
- Naturlandskab \_\_\_\_\_
- Muldjord og morjord \_\_\_\_\_
- Ekstensivt- og intensivt landbrug \_\_\_\_\_
- Underleverandør \_\_\_\_\_
- Uland og iland \_\_\_\_\_
- Globalisering \_\_\_\_\_
- Bruttonationalprodukt \_\_\_\_\_
- Knowhow \_\_\_\_\_
- Bæredygtighed \_\_\_\_\_
- Biobrændsel \_\_\_\_\_
- CO<sub>2</sub>-udslip \_\_\_\_\_
- Fossile brændstoffer \_\_\_\_\_

## Hvad, hvordan og hvorfor?

*Forklar disse processer og sammenhænge med dine egne ord. (skriv i fx et kladdehefte)*

- Hvordan afgøres det, hvor en virksomhed skal placeres?
- Hvordan spiller mennesket og naturen sammen? Giv eksempler.
- Hvad indgår i en cementproduktion?
- Hvad har planlæggerne bl.a. tænkt på, da de planlagde udbygningen af København?
- Hvad gjorde bønderne bl.a. for at sætte udviklingen i gang, da de var blevet selvejere?
- Hvad var med til at sætte gang i de industrielle vækstperioder i Danmark?
- Forklar udviklingen i den danske erhvervsfordeling.
- Hvordan kan der udvikles råstoffer ved de såkaldte oceanrygge?
- Hvordan transporteres olie og gas til fastlandet fra felterne i Nordsøen?
- Forklar, hvad bonden tidligere måtte tage hensyn til, når gården skulle placeres.
- Hvordan kan man gøre morjord mere frugtbar?
- Forklar, hvad der sker ved globaliseringsprocessen.
- Hvad kendetegner et land på lavt udviklingstrin?
- Hvordan kan vandhanevand blive til grundvand?